

JAAR VERSLAG 2022

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

INHOUD

OVER DIT VERSLAG	3
ONS VERHAAL	5
Afval recycleren	5
Duurzaam materialengebruik	16
Circulaire economie	22
Gezonde grond	30
Ruimte recycleren	36
ONZE PRESTATIES	40

Van links naar rechts: Danny Wille (adjunct-directeur-generaal), Christof Delatter (waarnemend administrateur-generaal in 2022 en huidig afdelingshoofd Strategie- en Beleidsondersteuning), Ann Cuyckens (afdelingshoofd Bodembeheer), Werner Annaert (huidig administrateur-generaal) en Luc Goeteyn (afdelingshoofd Afval- en materialenbeheer)

OVER DIT VERSLAG

**Gesprek met Christof Delatter,
waarnemend administrateur-generaal van de OVAM in 2022
& Werner Annaert,
huidig administrateur-generaal van de OVAM**

**“2022 WAS GEEN OVERGANGS-,
MAAR EEN SCHARNIERJAAR”**

2022 was een bewogen jaar, ook voor de OVAM. In ingrijpende dossiers rond onder meer PFAS, asbest, zwerfvuil en de afvalwetgeving werden belangrijke mijlpalen gehaald. De circulaire economie zette zich schrap voor een grote sprong voorwaarts. En we namen afscheid van administrateur-generaal Henny De Baets na 40 jaar dienst. Hoe blikken haar twee opvolgers terug op een jaar waarin zoveel veranderde?

Christof Delatter, waarnemend administrateur-generaal van de OVAM in 2022: "Ik ben heel trots op wat onze mensen in 2022 gepresteerd hebben in moeilijke omstandigheden. Vooral de PFAS-problematiek, met als climax het verslag van de parlementaire onderzoekscommissie, heeft intern toch voor schokken gezorgd. Maar ondanks die extra druk hebben we ons ondernemingsplan grotendeels uitgevoerd. We verzetten veel werk in onze reguliere werking en bereidden tegelijk een aantal belangrijke dossiers voor, zodat die in 2023 op politiek niveau verder behandeld zouden kunnen worden. Ik denk bijvoorbeeld aan VLAREMA 9, het Lokaal Materialenplan, het interregionaal samenwerkingsakkoord over de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en het dossier over zwerfvuil en statiegeld. Daarom zie ik 2022 niet als een overgangs- maar als een scharnierjaar."

Werner Annaert, huidig administrateur-generaal van de OVAM: "Dankzij dat harde werk kon ik in december een vliegende start nemen. Onze mensen hebben een ongelooflijke veerkracht getoond. Als directie willen we daar onze appreciatie voor tonen en ook garanderen dat iedereen het nodige heeft om zijn of haar job goed te doen. We voerden een onderzoek naar welzijn op het werk en op basis daarvan startten we een actieplan op. Open discussies willen we aanmoedigen. Daarvoor is het belangrijk dat onze mensen weten dat de directie voor hen beschikbaar is. In het komende jaar zullen we als OVAM meer naar buiten gaan en daarbij is iedere medewerker ook een vertegenwoordiger. Het is aan ieder van ons om de OVAM-standpunten te communiceren: standvastig, correct en trots."

ONS VERHAAL

AFVAL RECYCLEREN

Voorwoord Luc Goeteyn

Luc Goeteyn, afdelingshoofd Afval- en materialenbeheer bij de OVAM: “Het voorbije jaar legde extra de nadruk op een belangrijk spanningsveld in onze werking. We bouwen aan een circulaire economie, waarin we zoveel mogelijk materiaalkringlopen proberen te sluiten. Maar dat moet dan wel gebeuren zonder een negatieve impact op milieu of gezondheid. Gevaarlijke materialen of ongewenste verontreiniging mogen we niet in deze kringlopen laten circuleren. Dat was altijd al een belangrijke afweging, maar de PFAS-problematiek heeft die nog extra scherpgesteld.”

“De voorbije decennia gebruikte onze economie veel schadelijke stoffen die breed verspreid zijn geraakt. Stapsgewijs proberen we die nu uit te faseren, maar dat is een werk van lange adem. Met de invoering van het asbestattest bijvoorbeeld hebben we een belangrijk instrument om op een verantwoorde, geïnformeerde manier te werken aan asbestveilige woningen en gebouwen. We hebben ook voor andere zorgwekkende stoffen nood aan strategieën om die twee doelstellingen te verzoenen. Vorig jaar zetten we de eerste stappen om te komen tot een synthesesnota die daarvoor als kompas moet dienen. In 2023 gaan we verder op dat pad voor de uitvoering, samen met de andere afdelingen.”

Afvalcijfers 2021: flinke afname van het restafval

De gemiddelde Vlaming produceerde 471 kg afval in 2021. Dat is een daling van 4 kg ten opzichte van 2020 en 34 kg minder dan de gemiddelde Europeaan in datzelfde jaar. Die daling is volledig toe te schrijven aan een vermindering van het restafval met 7 kg per persoon.

Restafval is de som van het huisvuil, het grofvuil en het straat- en veegvuil. In 2020 nam het aantal kilogram restafval nog toe, naar aanleiding van de COVID-pandemie en de lockdowns. Positief is wel dat de hoeveelheid selectief ingezameld afval steeg met **3 kg**. De uitrol van de uitgebreide pmd-inzameling zorgde voor een verdere stijging met **30 000 ton**. Die uitbreiding blijkt dus een belangrijke maatregel in het beperken van de hoeveelheid restafval. Daartegenover staat een daling van de inzameling van kunststofafval (**- 15 000 ton**). Ook kwam er **2500 ton** afgedankte matrassen niet bij het grofvuil terecht. Dat komt door de invoering van een aanvaardingsplicht voor matrassen en de oprichting van beheersorganisme Valumat.

→ Meer informatie over andere afvalstromen, vindt u in dit [persbericht](#).

**471 kg
huishoudelijk afval
per inwoner
in het Vlaams Gewest**

restafval

selectief ingezameld

ovam.vlaanderen.be

Behaalt Vlaanderen haar doelen?

De doelstelling uit het Uitvoeringsplan huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval 2016-2022 om de hoeveelheid afval tegen 2022 te beperken tot **502 kg** per inwoner, is al ruimschoots gehaald. Wat het restafval betreft, bereiken we met **140 kg** per inwoner in 2021 bijna de doelstelling om het restafval te beperken tot **138 kg** in 2022.

10 % meer afval gestort en verbrand

Dat blijkt uit het rapport '[Tarieven en capaciteiten \(T&C\) en milieuheffingen](#)' van de OVAM. Die stijging in 2021 is onder meer te verklaren door de sterke toename van de hoeveelheid projectgebonden stromen, bijvoorbeeld asbestafval en afval van bodemsaneringsprojecten. Bovendien werd voor het tweede jaar op rij beduidend meer bedrijfsrestafval verbrand, een stijging van **10 %**. De hoeveelheid verbrand huishoudelijk afval is wel gedaald met **4 %**.

471kg huishoudelijk afval
per inwoner**140**

kg restafval per inwoner

70%

selectief ingezameld afval

62,6%gerecycleerd selectief ingezameld
afval**5,8**kg hergebruikte goederen per
inwoner (kringwinkel)**10%**

meer afval gestort en verbrand

In 2022 zijn de cijfers van 2021 beschikbaar. In december 2023 ontvangen we de cijfers voor 2022.

Sorteercijfers: Vlaming sorteert al goed, maar het kan nog beter

Wat zegt de sorteeraanalyse over huisvuil?

De OVAM voerde in samenwerking met enkele partners een nieuwe sorteeraanalyse (2019-2021) uit op het huisvuil dat in restafvalcontainers of vuilniszakken huis-aan-huis opgehaald wordt. Daaruit blijkt nog maar eens dat wij Vlamingen een van de sorteerkampioenen van Europa zijn.

Toch moeten we op het vlak van organisch-biologisch afval, kunststoffen en hygiënisch afval een tandje bijsteken: **42 %** van de inhoud van een gemiddelde huisvuilzak hoort bijvoorbeeld bij het gft thuis. Meer zelfs, **22 %** van het huisvuil is 'te vermijden voedselverlies'. Op jaarbasis gaat het voor heel Vlaanderen om **175 539 ton** of **26,39 kg** per inwoner.

→ [Hier vindt u het eindrapport.](#) In het [artikel in de OVAM.link april 2022](#) vindt u een gedetailleerde analyse.

Inhoud van de huisvuilzak (kg per inwoner)

Wat zegt de sorteeraanlyse over grofvuil?

De grofvuilanalyse liep tijdens de periode 2020-2021 en bestond uit een steekproef in **20 gemeenten**. Specifiek ging het om grofvuil dat gezinnen aanboden in recyclageparken. Gemiddeld hoorde slechts **56 %** van het gedeponeerde afval in de grofvuilcontainer thuis. Het foutief gesorteerde afval bestaat voor bijna **60 %** uit klein huishoudelijk restafval (huisvuil) dat in de huisvuilzak of -container hoort. [Het volledige rapport leest u hier.](#)

Enquête: preventie- en sorteergedrag van de Vlaamse bevolking

Welgeteld **2500** Vlamingen namen deel aan de enquête van de OVAM in samenwerking met enkele partners. Het doel? Weten wat mensen (de)motiveert om afval te vermijden en beter te sorteren. De resultaten kunt u lezen in [het eindrapport](#).

Bedrijfsafval

Uit de meest recente sorteeraanlyse van het restafval van bedrijven blijkt dat zij hun afval nog een pak beter kunnen sorteren. Daarom komen we met hulpmiddelen, meer handhaving en strengere gevolgen voor sorteerfouten.

Cirkeltips-tool voor online afvalregistratie

De OVAM lanceerde via de digitale tool [Cirkeltips](#), een nieuwe online toepassing die bedrijven helpt te voldoen aan de verplichting om een maandelijks afvalstoffenregister bij te houden. In zo'n register kunnen bedrijven gemakkelijk informatie bijhouden over de geproduceerde afvalstoffen, de hoeveelheid, inzamelaar, verwerker ... Bovendien krijgen bedrijven tips op maat om hun afval te verminderen en kunnen ze de resultaten vergelijken met die van andere bedrijven.

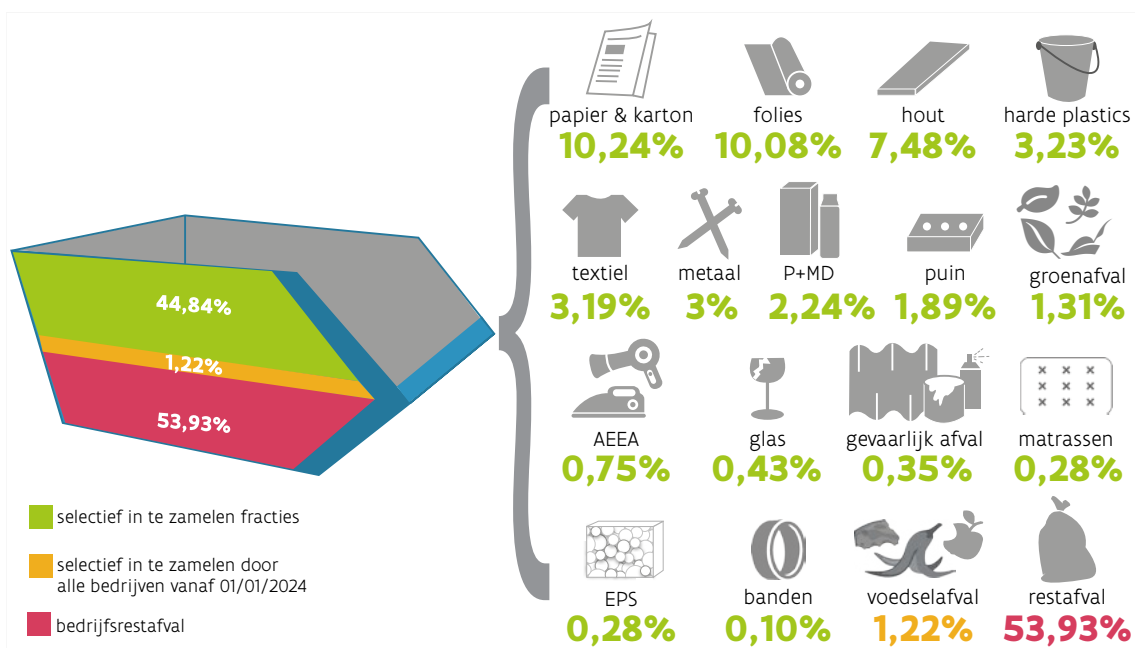
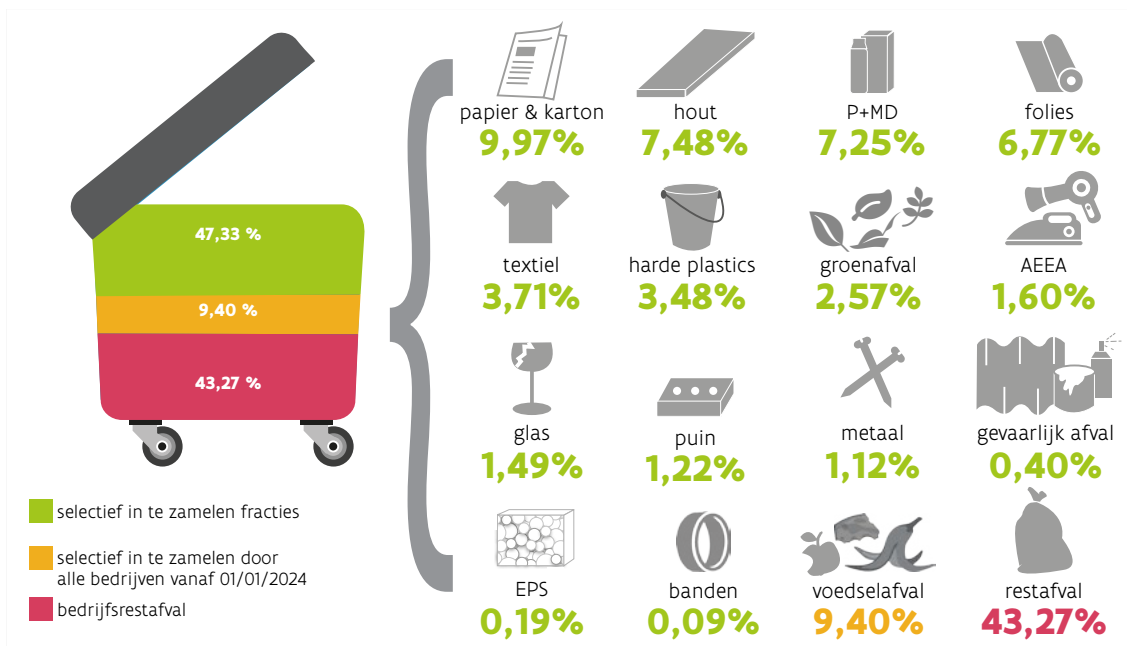
De impact van de coronacrisis

Voor het eerst in **10 jaar** daalde de [hoeveelheid primair bedrijfsafval in het Vlaamse Gewest](#), van **16,5 miljoen ton** in 2018 tot **14 miljoen ton** in 2020. Dat was in de eerste plaats het gevolg van de COVID-19-maatregelen. Telewerk veroorzaakte een afvalverschuiving van bedrijven naar huishoudens. De recyclagegraad ondervond weinig invloed van die evolutie: **67 %** van de bedrijfsafvalstoffen en secundaire grondstoffen kwam in aanmerking voor materiaalrecuperatie.

Sorteeranalyse van bedrijfsrestafval

De OVAM voerde in 2021-2022 opnieuw een sorteeraanlyse van het restafval van bedrijven uit. Daaruit blijkt dat slechts **43,27 %** van het aangeboden afval in rolcontainers effectief restafval is. In het geval van afzetcontainers gaat het om **53,93 %** restafval. Voor beide bestaat het overige deel uit selectief in te zamelen afvalsoorten, aangevoerd door papier & karton, hout en pmd. Op basis van de sorteeraanlyse formuleerde de OVAM aanbevelingen om bedrijfsrestafval te verminderen.

→ Die aanbevelingen en de volledige analyse leest u in het [eindrapport](#).

Extra handhaving voor correct sorteren

Door juist te sorteren kunnen materialen maximaal gerecycleerd worden. Zoals de sorteeraanlyse aantoonde, is er nog ruimte voor verbetering. Daarom zetten Fost Plus, de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving en de OVAM in op sorteercontroles bij bedrijven door twee 'handhavers bronsortering' aan te werven. In 2022 werden er **700** controles uitgevoerd. In **60 %** van de gevallen kwamen er sorteerfouten aan het licht. Afhankelijk van de ernst van de vaststellingen golden er verschillende gevolgen, van sensibiliseren over aanmanen tot een boete van ettelijke duizenden euro's.

30 miljoen euro voor innovatieve recyclageprojecten

Het relanceplan Vlaamse Veerkracht wilt van Vlaanderen een echte recyclagehub maken. Concreet streeft het plan naar een versnelde omslag naar een circulaire economie. Daarom voorziet de Vlaamse Regering financiële steun voor ondernemingen die willen investeren in innovatieve recyclagetechnieken. De middelen zijn afkomstig uit de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (FHV) van de Europese Unie.

Eerste call in 2021: 15 miljoen euro voor 6 projecten

Uit **18** ingediende projecten werden er in april 2022 **6** geselecteerd voor een subsidie van in totaal **15 miljoen euro**. Het gaat onder meer om de recyclage van autobanden, matrassen, plastic en aluminium.

→ Een overzicht van de [geselecteerde projecten vindt u hier](#).

Tweede call in 2022: 15 miljoen euro voor 8 projecten

Een jaar later kregen nog eens **8** projecten financiële steun om hun recyclagetechniek verder te ontwikkelen of op te schalen. Ondernemingen kwamen onder meer met de recyclage van bitumen (bouw materiaal), polyurethaan en luiers, het gebruik van verontreinigde grond als bouw materiaal en de ontwikkeling van biologische lijm.

→ Meer info over die projecten leest u in de [OVAM.link van december 2022](#).

Zwerfvuil op land en in zee

De OVAM publiceerde een nieuw zwerfvuilonderzoek, stuurde zwerfvuilhandhavers de straat op en werkte mee aan een actieplan om ook zwerfvuil in de Atlantische Oceaan aan te pakken.

Sterke daling zwerfvuil in 2021

Uit de tweejaarlijkse enquête van de OVAM bij Vlaamse gemeentebesturen, afvalintercommunales, provincies en agentschappen blijkt dat de hoeveelheid zwerfvuil per Vlaming gedaald is tot **2,73 kg**. Dat is **0,71 kg** minder dan in 2019. Volgens het nieuw zwerfvuilonderzoek, ook tweejaarlijks door de OVAM georganiseerd, vertegenwoordigt de koploper 'sigarettenpeuken' **44 %** van het zwerfvuil. Blikjes volgen op de tweede plaats met **22 %**. Sinds het begin van de metingen in 2015 gaat het om een totale daling van **11 %**. Daarmee is het doel van **20 %** echter niet gehaald. Extra inspanningen om het zwerfvuilbeleid verder te zetten en te versterken, zijn dus nog nodig.

De zwerfvuilhandhavers trekken de straat op

Sinds 2021 sturen de Vlaamse overheid en de OVAM zwerfvuilhandhavers op pad. De OVAM zorgt voor de opleiding tot GAS-vaststeller en stuurt de zwerfvuilhandhavers aan.

Na een jaar waren er **10** zwerfvuilhandhavers actief. Daarmee ging ook een stijging van het aantal controles en vastgestelde overtredingen gepaard. Tussen januari en maart 2022 schreven de zwerfvuilhandhavers **447** bestuurlijke verslagen uit. In **85 %** van de overtredingen werden sigarettenpeuken op de grond gegooid. Nog eens een half jaar later, in september 2022, bestond het team uit **25** handhavers. Op **5 maanden** tijd vonden er **8083** controles plaats, in **2289** gevallen werd een bestuurlijk verslag opgesteld. Daarbij ging het in **91 %** van de overtredingen opnieuw over het weggooiden van sigarettenpeuken.

→ [De rapporten vindt u onderaan dit artikel.](#)

Handhaving bij bedrijven

In 2022 voerde het team terreincontrole in totaal **251** inspecties uit bij bedrijven. Ze controleerden of bedrijven afgedankte voertuigen, elektrische of elektronische apparaten, olie, banden of batterijen correct inzamelden, verwerkten en afvoerden. Ook inspecteerden ze of grondverzet op een correcte manier was gebeurd. Het team voerde ook administratieve controles uit bij bedrijven die niet aangesloten waren als invoerder bij Bebat of Recupel.

In **60 %** van de gevallen stelde het team een overtreding vast, waarvan **44 %** een aanmaning of raadgeving kreeg. Daarnaast ontving **31 %** van de overtreders een proces-verbaal, een verslag van vaststelling of de vraag om een dwangsom te betalen omdat ze een zwaardere of herhaaldelijke overtreding begingen.

De stroomopvolgers – die ook deel uitmaken van het team terreincontrole – gingen op pad, specifiek voor batterijen en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA). Ze zijn geen toezichthouders, maar informeren en sensibiliseren vooral bedrijven in nauwe samenwerking met de beheerorganismen Bebat en Recupel. De stroomopvolgers voerden in totaal **53** bedrijfsbezoeken uit, voornamelijk bij schroothandelaars en containerdiensten, om de inzameling van AEEA na te gaan. In **64 %** van de gevallen stelden de stroomopvolgers een overtreding vast. In totaal stuurden zij **201** raadgevingen om bedrijven te sensibiliseren.

Cijfers handhavingstools

Actieplan tegen zwerfvuil in zee

Hoewel het grootste deel van het mariene zwerfvuil afkomstig is van land, hebben ook activiteiten op zee een significant aandeel. Dat concludeerde een GESAMP-werkgroep, een groep van twaalf experts, waar OVAM-expert Peter Van Den Dries deel van uitmaakte.

In juni 2022 kwam de OSPAR-commissie – een initiatief van vijftien overheden en de Europese Unie om de noordoostelijke Atlantische Oceaan te beschermen – met een tweede actieplan om het mariene zwerfvuil aan te pakken. De OVAM werkte mee aan dat actieplan. Enkele actiepunten:

- een geharmoniseerde aanpak voor het ontvangen van scheepsafval in havens;
- beheer en recyclage van afgedankte pleziervaartuigen;
- preventie, ecodesign, recyclage en beheer aan boord van het afval van vissersschepen;
- aanpak van marien zwerfvuil afkomstig van aquacultuur.

Mooimakers

Mooimakers is het Vlaamse initiatief tegen zwerfvuil en sluikestort van de OVAM, Fost Plus en de VVSG. De speerpunten zijn onderzoek, kennisdeling, ondersteuning voor lokale besturen en Vlaamse partners, campagnes en acties.

Evaluatie na zeven jaar Mooimakers

In 2022 vond een evaluatie van de acties van Mooimakers plaats. Daaruit blijkt onder andere dat er een toename is in de bekendheid bij burgers. Bovendien ontpopte Mooimakers zich tot hét aanspreekpunt voor de aanpak van zwerfvuil en sluikestort.

Lokale besturen en Vlaamse partners kunnen rekenen op begeleiding en financiële en materiële ondersteuning. Opruiminspanningen en het aantal vrijwilligers zijn toegenomen. Handhaving is uitgegroeid tot het sluitstuk van de strijd tegen zwerfvuil en sluikestort. Allemaal mooie resultaten, die leidden tot de beslissing om Mooimakers in zijn huidige samenstelling met een jaar te verlengen.

Een dag vol inspiratie

Op dinsdag 22 november namen **130** personen deel aan de derde Inspiratiedag van Mooimakers in Lamot te Mechelen. Vertegenwoordigers van steden, gemeenten, afvalintercommunales, Vlaamse partners en bedrijven kregen tips over burgerparticipatie, co-creatie en ownership van keynotespeaker Bram Dewolfs van Urban Foxes. In de namiddag konden de deelnemers kiezen uit verschillende themasessies of een begeleide wandeling door Mechelen. Daar hebben nudging-elementen een merkbare impact op de openbare netheid.

Jan Verheyen, woordvoerder van de OVAM, op de inspiratiedag van Mooimakers.

De peukencampagne

Sigarettenpeuken maken het grootste deel uit van zwerfvuil. Daarom maakte Mooimakers via sociale media en radiospots duidelijk dat een peuk op de grond ook zwerfvuil is. "Gooi jij je peuk op de grond? Dan gooi je ook je manieren weg." In samenwerking met De Lijn onderzocht Mooimakers het effect van peukenreceptiënten, zoals een peukenpaal of peukentegel, aan busstations. Elke twaalf minuten belandt er een peuk op de grond. De combinatie van campagne en onderzoek creëerde ruchtbaarheid over de thematiek.

Operatie Proper

Met Operatie Proper moedigt Mooimakers scholen en jeugdverenigingen aan om samen de handen uit de mouwen te steken voor een propere omgeving. Per schooljaar werken de deelnemers een actieplan af met steun van het lokaal bestuur. Is dat parcours geslaagd, dan krijgen ze een financiële beloning. In juni 2022 stond de teller op **566** geslaagde actieplannen. Dit schooljaar gaan **792** scholen en **132** jeugdverenigingen de uitdaging aan.

Projecten en coachingtrajecten

Sinds de oprichting van Mooimakers werden er in totaal al **98** coachingtrajecten opgestart, die samen **126** gemeenten bereikten. Voor de projecten staat de teller op **85**, dankzij **10** nieuwe projecten in 2022. De gemeenten Aartselaar, Wellen, Nieuwerkerken, Malle, Deinze en Berlare startten met een vuilnisbakkenplan. Afvalintercommunale IGEAN koos om een probleemlocatie aan te pakken, namelijk haar glasbollen. Lommel wou het afval op de zogenaamde snoeproutes zien afnemen en Houthalen richtte haar pijlen op een specifieke woonwijk.

Cijfers Week van de Handhaving

180

steden

1513

individuele deelnemers

2095gasboetes
(+106%)**2288**mondelijke aanmaningen
(+14%)

DUURZAAM MATERIALENGEBRUIK

Het Lokaal Materialenplan

De OVAM ontwierp het Lokaal Materialenplan 2023-2030, dat het Vlaamse afvalstoffenbeleid vormgeeft. Het is de opvolger van het uitvoeringsplan Huishoudelijk Afval en Gelijkaardig Bedrijfsafval 2016-2022.

Extra aandacht gaat naar afvalpreventie en hergebruik. Een hele reeks acties moet de totale afvalberg stabiel houden en bij voorkeur doen dalen. Daarnaast wil het ontwerpplan het huishoudelijk restafval tegen 2030 beperken tot **100 kg** per inwoner per jaar en het bedrijfsrestafval verminderen met **30 %**. Naast preventie zijn ook bijkomende acties rond selectieve inzameling cruciaal. Daarbij zijn de lokale besturen en private inzamelaars een essentiële schakel. Het uitvoeringsplan is nog niet klaar. De OVAM verwerkte de reacties uit het openbaar onderzoek en legt de tekst begin 2023 opnieuw voor aan het politieke niveau.

→ Meer info leest u in de [OVAM.link september 2022](#).

Nieuwe stappen richting een asbestveilig Vlaanderen in 2040

Met behulp van het verplichte asbestattest, sectorprotocollen voor asbestafbouw en asbestophaling aan huis wilt de Vlaamse Regering in samenwerking met de OVAM Vlaanderen asbestveilig maken tegen 2040.

Verplicht asbestattest bij de verkoop van oude gebouwen

Sinds 23 november 2022 is het verplicht om bij de verkoop van een gebouw dat werd gebouwd voor 2001 het asbestattest bij te voegen. Tot dat jaar was asbest een veelgebruikt bouw materiaal. Naar schatting **70 tot 90 %** van die oude gebouwen bevat asbest. In 2032 moeten alle woningen beschikken over een asbestattest. Dat kadert in het Vlaams asbestafbouwbeleid, met als doel Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig te maken. In 2022 volgden **1412** kandidaat-asbestdeskundigen de opleiding. We hebben het jaar afgerond met **550** actieve asbestdeskundigen inventarisatie.

Asbestafbouw via sectorprotocollen

Het actieplan asbestafbouw van de Vlaamse Regering beschrijft voor vier sectoren een ondersteuningskader om gebouwen versneld asbestveilig te maken. Met het sectorprotocol Asbestveilige Sociale Woningen uit 2022 engageert de OVAM zich om samen met de protocolpartners Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen (VvH) en Vlaamse

Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) werk te maken van asbestveilige sociale woningen tegen 2029. De sector focust op het verder detecteren van asbestblootstellingsrisico's via het asbestattest en integreert asbestverwijdering in energierenovatie-doelstellingen.

Ook het sectorprotocol Asbestveilige Zorg startte op in 2022. Zorgvoorzieningen konden zich aanmelden voor ondersteuning door de OVAM bij de inventarisatie en verwijdering van asbest.

In de landbouwsector slaat het protocol Asbestophaling in Land- en Tuinbouw aan. Al meer dan **1800** landbouwers hebben zich aangemeld sinds september 2021. De OVAM haalde al op **339** locaties asbestcementafval op, goed voor **415 000 m²** asbestdaken of **26 000 ton** asbestcement. In ongeveer drie kwart van de ophalingen ging het om de renovatie of vervanging van daken.

Het sectorprotocol Asbestveilige Scholen loopt al sinds 2018. In de loop van 2022 werden er **299** nieuwe aanvragen voor asbestinventarisatie en -verwijdering ingediend. Dit sectorprotocol liep af einde 2022. In de loop van 2023 is het de bedoeling om een nieuw protocol te ondertekenen en op te starten.

Asbestophaling aan huis

Om de drempel om thuis asbest te verwijderen te verlagen, investeert de Vlaamse Regering in de ophaling van asbestcement aan huis via de OVAM. Hoofdzakelijk daardoor is de hoeveelheid ingezameld asbesthoudend afval in 2021 met **16 %** gestegen tegenover 2020. In 2021 werd bijna **30 000 ton** asbesthoudend afval ingezameld. Ondertussen organiseert **100 %** van de lokale besturen een gesubsidieerd bronophalingsproject.

We blijven Kwitten

Wegwerpmateriaal en -verpakkingen inperken krijgt steeds meer voet aan wal. De Kwittips nemen gestaag toe in aantal, evenementen slaan de herbruikbare weg in en heel wat innovatieve projecten kunnen opstarten en groeien dankzij de Green Deal Anders Verpakt.

Nieuwe campagne en Kwittips

Nog minder wegwerp gebruiken? In het thema Kwitten lanceerde de OVAM in het najaar van 2022 een [brede campagne voor wasbare luiers](#). Gemaakt van natuurlijke materialen en goed voor de babybillen, het milieu én de portemonnee. Ook de Kwittips werden lustig aangevuld. Kent u bijvoorbeeld de [Kwitzak](#) al? Neem uw herbruikbare boodschappentas mee naar de winkel, met [14 Kwittips](#) om hem nooit te vergeten.

De Vlaamse overheid geeft het goede voorbeeld

Al sinds 2020 is het voor Vlaamse overheden en lokale besturen verboden om in hun eigen werking en op door hen georganiseerde evenementen drank te serveren in wegwerpbekers. Op 1 januari 2022 werd het VLAREMA uitgebreid met het verbod op het aanbieden van bereide voedingsmiddelen in cateringmateriaal voor eenmalig gebruik.

Kwitinspiratie

In het studentenrestaurant van de VUB campus Etterbeek is al het cateringmateriaal voor consumptie ter plaatse en voor takeaway herbruikbaar. Daar vond in mei 2022 dan ook het [netwerkevenement van de OVAM en de VUB](#) plaats om Vlaamse overheden en lokale besturen te inspireren voor hun dagelijkse werking.

Op de Gentse Feesten en Winter in Antwerpen, respectievelijk in juli en december 2022, organiseerde de OVAM netwerkmomenten in samenwerking met de steden. Daar konden organisatoren en lokale besturen informatie inwinnen over herbruikbaar cateringmateriaal op evenementen.

Ook werkte de OVAM mee aan een inspiratiegids voor duurzame sportevenementen, samen met Sport Vlaanderen, Bond Beter Leefmilieu, Fost Plus en Mooimakers. Geen theorie, maar een praktische handleiding met concrete tips en tricks, zoals alternatieve werkmethodes voor wegwerpbekers.

De Green Deal Anders Verpakt

In februari 2022 lanceerden de Vlaamse Regering, Fevia Vlaanderen, VIL, Comeos, DETIC en de OVAM [de Green Deal Anders Verpakt](#). Preventie en hergebruik van verpakkingen zijn de speerpunten. Er werden meer dan **80** projecten opgestart die focussen op catering, e-commerce, cosmetica en detergents, retail, lokale keten ... Zes van die projecten kregen in totaal **600 000 euro** aan financiële steun. De vakjury selecteerde [de winnaars](#) uit **23** inzendingen.

Voor de overige projecten zochten de deelnemers naar alternatieve financiering. Sommigen investeerden in hun eigen project, twee initiatieven kregen steun vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Voedselverlies

Om voedselverlies tegen te gaan, biedt de OVAM heel wat tips en inspiratie aan, onder andere via De Kostwinners en het Food Waste Fest.

De Kostwinners gaan de strijd aan tegen voedselverlies

In september 2022 lanceerde de Vlaamse overheid samen met haar partners, waaronder de OVAM, [De Kostwinners](#). Dit platform is een versterkte samenwerking tussen alle organisaties die inspanningen leveren om voedselverlies tegen te gaan. Dat alles kadert binnen het actieplan voedselverlies en biomassa-reststromen 2021-2025, met **30 %** minder voedselverlies in 2025 als doel.

Iedereen die respect heeft voor onze voedselkringloop en er alles aan doet om te winnen wat gewonnen kan worden, mag zich een Kostwinner noemen. De partners zetten zich in voor sensibilisering, acties en meer aandacht voor de problematiek.

Het jaarlijkse Food Waste Fest

In mei 2022 vond het Food Waste Fest opnieuw plaats. FoodWIN, de OVAM, Too Good To Go en het Departement Landbouw en Visserij trakteerden zowel online als offline op workshops, keynotes, een heerlijk diner ... Dit jaar stond het thema 'voedselverspilling meten' centraal. Aanwezigen maakten samen de balans op: hoeveel voedselverspilling meten we al? Wat weten we nog niet? Hoe kunnen individu's zich inzetten?

Cmartlife

Samen met de zes projectpartners Denuo, Fost Plus, Valipac, Vlaco, VVSG-IA en Westtoer heeft de OVAM de eerste van drie fasen van het Cmartlife-project afgerond. Cmartlife is een geïntegreerd LIFE-project waarbij de zeven partners zich inzetten voor het sluiten van materiaalkringlopen.

Zo willen ze de hoeveelheid restafval verminderen en een zwerfvuilvrije omgeving creëren in Vlaanderen en daarbuiten. Dat leverde mooie resultaten op:

- **30** acties uit **6** beleidsplannen worden versneld uitgerold dankzij EU-middelen.
- **7** studies werden gepubliceerd.
- De partners spraken op **192** netwerk- en inspiratie-events over het project.
- **50** circular ambassadors trokken gediplomeerd de wereld in.
- We bereikten ongeveer **1,5 miljoen** personen met de Kwitten-campagne over luiers, bekertjes en draagtassen.
- Drie nieuwe IT-applicaties kwamen tot stand met de steun van Cmartlife: MATIS (OVAM), Traceability tool (Valipac) en Plan-eet app (Vlaco).

→ Meer resultaten [leest u hier](#).

CIRCULAIRE ECONOMIE

Voorwoord Brigitte Mouligneau

Brigitte Mouligneau, transitie manager Circulaire economie: “Voor mij was het hoogtepunt van 2022 de Circular State of the Union in april. Daar engageerden alle partners van Vlaanderen Circulair zich om ons toekomstbeeld van een circulaire economie te realiseren. De rest van het jaar werkten we verder om dat engagement concreet te maken aan de hand van de zes werkagenda’s en zeven hefboomen. 2023 moet het jaar van de actie worden. Daarom hebben we het afgelopen jaar de mensen met de juiste expertise rond de tafel gebracht.”

“We werkten ook opnieuw met studenten van hogescholen in het kader van de Ecodesign Awards. Ik was verbaasd over de kwaliteit van hun projecten. Zoveel engagement om duurzame, circulaire oplossingen te zoeken, dat vind ik erg bemoedigend voor ons ondernemerschap. Er is veel goesting bij alle actoren om de omslag naar een circulaire economie te maken. Daar moeten we mee blijven experimenteren en op het terrein gaan. Het kantelpunt staat klaar, nu moet het gebeuren.”

Vlaanderen Circulair

Breed gedragen partnerschap, georganiseerd in zes werkagenda's

De Vlaamse Regering wil van Vlaanderen een circulaire koploper in Europa maken. Dat doet ze door te investeren in circulaire innovatie en onze materiaalvoetafdruk los te koppelen van de economische groei en met **30 %** te verkleinen tegen 2030 (ten opzichte van 2010). Om die ambitie waar te maken, investeert Vlaanderen in [Vlaanderen Circulair](#). Partners uit de financiële wereld, de social profit, onderzoeksinstituten, het bedrijfsleven en overheden maken er écht werk van de circulaire transitie. In de stuurgroep engageren twintig kernpartners zich om met gecoördineerde acties vandaag het verschil te maken voor morgen. Dit samenwerkingsmodel is uniek in Europa.

De circulaire omslag is een te groot project om in de mand van één team of organisatie te leggen. Om circulariteit mainstream te maken, hebben we veel handen en veel verschillende soorten expertise nodig. Het partnerschap Vlaanderen Circulair is daarom georganiseerd in [zes thematische werkagenda's](#): circulair bouwen, chemie/kunststoffen, waterkringlopen, bio-economie, voedselketen en maakindustrie. De werkagenda's zijn het resultaat van ruim een jaar voorbereidend en aftastend werk bij publieke en private trekkers en stakeholders. Ze bieden een strategisch kader waar tal van partners hun eigen bijdrage aan kunnen ophangen. Maar wat telt is: er is een [blik op de toekomst](#), het thema is afgelijnd, de hiaten zijn in beeld, het werk dat op de plank ligt, is benoemd.

Circular State of the Union

Tijdens de Circular State of the Union verwelkomden Vlaanderen Circulair en zijn partners **560** medestanders. In het bijzijn van Vlaams minister van Economie en Innovatie Hilde Crevits ondertekenden de honderd kernpartners een engagementsverklaring over de transitie. Daarna volgden presentaties en breakout sessies om het strategisch kader en de concrete acties van de werkagenda's en de hefboomwerkingen uit te leggen. Tussendoor konden de aanwezigen netwerken tijdens een circulaire speeddating-lunch.

Circulair bouwen

Bouwen vergt enorme hoeveelheden grondstoffen en hulpbronnen. Die worden niet alleen steeds schaarser, de productie ervan heeft ook een grote impact op het milieu. Door circulair te ontwerpen en te (ver)bouwen, beperken we die voetafdruk, maar dat vereist dat verschillende partijen en sectoren nauw samenwerken. Het afgelopen jaar heeft de OVAM bijgedragen aan verschillende initiatieven om de juiste mensen bij elkaar te brengen en een nieuwe manier van werken te ontwikkelen.

Nieuw beleidsprogramma circulair bouwen goedgekeurd

In april keurde de Vlaamse Regering het nieuwe beleidsprogramma 'Op weg naar circulair bouwen' goed. Het bevat een gedetailleerd plan om in de periode 2022-2030 de materiaalvoetafdruk van de Vlaamse bouwsector te verkleinen. De OVAM stelde het beleidsprogramma op in samenwerking met de bouwsector en de inbreng van de kennisinstellingen. Twee grote thema's staan centraal, met elk concrete doelstellingen te behalen tegen 2030. 'Circulair materialenbeheer' richt zich op de recuperatie van grondstoffen uit bestaande bouwwerken. 'Circulair ontwerpen en (ver)bouwen' draait om veranderingsgericht bouwen en het meten van de impact van verschillende materialen. Aan de hand van overleg met de stakeholders identificeert het plan ook de vier

grootste uitdagingen om de doelstellingen te realiseren: het marktvertrouwen vergroten, samenwerking in de waardeketen, het meten en inventariseren van informatie, en sensibilisering en opleiding.

→ Lees er meer over in de [OVAM.link van juni 2022](#).

Green Deal Circulair Bouwen

Begin 2019 lanceerden Vlaanderen Circulair, de OVAM en Embuild Vlaanderen de Green Deal Circulair Bouwen, een netwerk waarin we de verschillende stakeholders samenbrachten om een circulaire bouweconomie te realiseren. Slotjaar 2022 stond dan ook in het teken van de verschillende partijen in het bouwproces: opdrachtgevers, producenten, architecten en aannemers. Tijdens actiedagen konden stakeholders van elkaar leren, experimenteren en interessante cases ontdekken met workshops, panelgesprekken en de Communities of Practice (CoP's) rond concrete vraagstukken. Tijdens het slotevent op 16 februari 2023 werd ook het eindrapport gepresenteerd, met een overzicht van de resultaten van het traject. Maar dat betekende niet het einde van de weg. De werkagenda Circulair Bouwen van Vlaanderen Circulair pikt de draad nu op om het verhaal verder te zetten.

→ Het eindrapport van de Green Deal Circulair Bouwen kunt u [hier downloaden](#). Op de [website van Vlaanderen Circulair](#) vindt u alle projecten terug, net als een leerhub met alle informatie over circulair bouwen.

Proeftuin Circulair Bouwen

In de Proeftuin werkten kennisinstellingen aan beleids- en praktijkbevelingen op basis van onderzoek en terreinervaringen, zoals de experimenten en werven van de Green Deal Circulair Bouwen. Dat gebeurde vanuit twee deelopdrachten. 'Urban Mining' bekeek hoe we waardevolle materialen kunnen recupereren uit bestaande gebouwen door selectief te slopen. 'Veranderingsgericht (ver)bouwen' paste de lessen uit het verleden toe om nieuwe bouw- en renovatieprojecten te ontwerpen met het oog op flexibel gebruik, hergebruik en recyclage. De Proeftuin liep net als de Green Deal af in 2022. De resultaten van het traject vormen de basis voor een aantal draaiboeken, praktijkgidsen en rapporten.

→ De resultaten van de Proeftuin Circulair Bouwen kunt u [hier inkijken](#).

Nieuwe verplichtingen bij sloopwerken

De opdrachtgevers van bouwwerken zijn verplicht om een sloopopvolgingsplan (SOP) op te stellen voor bepaalde sloop-, renovatie- of ontmantelingswerken. Sinds 1 juli 2022 moeten ze door sloopopvolging de afvalstoffen die ontstaan bij sloopwerken laten traceren. Daarom laten ze het sloopopvolgingsplan conform verklaren door een erkende sloopbeheerorganisatie (Tracimat). De uitvoerder van de werken vraagt bij Tracimat ook een verwerkingstoelating aan vooraleer het puin af te voeren voor verwerking. Uiteindelijk krijgt de houder van de omgevingsvergunning een sloopattest dat aantoont dat alle nodige procedures correct werden doorlopen.

Open calls

Tussen 2017 en 2021 lanceerden de OVAM en Vlaanderen Circulair vier projectoproepen om innovatieve en waardevolle circulaire economieprojecten te ondersteunen. Verdeeld over verschillende sectoren en thema's testten zij uit wat er werkte in de praktijk en waar nog verdere ontwikkeling nodig was. In 2022 brachten we de belangrijkste resultaten en lessen van ondertussen afgeronde projecten samen in een [overzichtspublicatie](#) en lanceerden we een nieuwe oproep.

Call circulaire voedselketen

De OVAM en Vlaanderen Circulair lanceerden een oproep voor projecten die voedselverlies voorkomen en voedselreststromen opwaarderen tot nieuwe voedingsproducten of voeder. Minister van Omgeving Zuhal Demir maakte **780 000 euro** vrij voor partnerschappen van lokale overheden, ondernemingen, onderzoeksinstituten en organisaties die samen de voedselkringloop willen sluiten. De oproep richtte zich in het bijzonder tot innovatieve samenwerkingsprojecten die klaar zijn voor de praktijk, complementair zijn met bestaande initiatieven en een grote voorbeeldwaarde hebben. Er werden in totaal **39** projecten ingediend, waarvan er **9** zijn goedgekeurd.

→ Meer informatie over de geselecteerde projecten vindt u [hier](#).

Portfolio Open Call

Het Portfolio Open Call bundelt de inzichten en lessen uit de afgeronde projecten van de lichtingen van 2017 en 2018. Het ging over **135** projecten rond **15** verschillende thema's als bouw, bio-economie, voeding, chemie en circulaire businessmodellen. Studiebureau Kenter verrichtte een impactanalyse van de Open Call 2017, en een team van journalisten sprak met een aantal projecteigenaars over hun bevindingen en aanbevelingen.

→ De resultaten vindt u in het [Portfolio Open Call](#). Voor informatie over de projecten van latere jaargangen kunt u terecht in de [doenersdatabank](#) van Vlaanderen Circulair.

Steunpunt Circulaire Economie

Binnen het Steunpunt Circulaire Economie (CE Center) voeren wetenschappers van de KU Leuven, de UGent, de Universiteit Antwerpen, de UHasselt en VITO beleidsrelevant onderzoek over de circulaire economie. Zo bouwen ze een kennisbasis en -netwerk op waarmee ze beleidsmakers rechtstreeks ondersteunen. Het CE Center wordt gefinancierd door het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie van de Vlaamse overheid, de OVAM en Vlaanderen Circulair.

Doorstart

Het vorige Steunpunt Circulaire Economie was actief van 2017 tot 2021 en ontwikkelde de CE Monitor om de vooruitgang van de circulaire economie in Vlaanderen op te volgen. Het nieuwe CE Center zal van 2022-2026 werken rond vijf thematische clusters, waaronder de verdere ontwikkeling van de CE Monitor. Het zal niet op voorhand een meerjarige onderzoeksagenda vastleggen zoals het vorige Steunpunt, maar werken met een rollende onderzoeksagenda, met jaarplannen bepaald op basis van actuele vragen van beleidsmakers. Zo kan het CE Center inspelen op de razendsnelle evolutie van de circulaire economie.

Indicator hergebruik

In juni 2023 moet België voor het eerst aan Europa rapporteren over hergebruik. Voor Vlaanderen levert de OVAM die cijfers. We moeten dus een cijfer kunnen plakken op hoeveel goederen we tweedehands kopen of krijgen via allerlei (soms informele) kanalen zoals kringloopcentra, rommelmarkten en online platforms of via familie en vrienden. De OVAM kan daarvoor een beroep doen op de methodologie die het Steunpunt Circulaire Economie in 2020 ontwikkelde. Die combineert de jaarlijkse cijfers van de erkende kringloopcentra met een bevraging over hergebruik bij een representatieve steekproef van Vlamingen.

Circulaire projecten

Samenwerking en uitwisseling zijn essentiële onderdelen van een circulaire economie. De OVAM organiseerde en participeerde in tal van projecten om een breed gamma aan stakeholders bij elkaar te brengen, te informeren en te inspireren.

CREAToR-project

Het onderzoeksproject [CREAToR](#) is een Europese samenwerking tussen partners uit de industrie, de onderzoekswereld en publieke instellingen uit zeven lidstaten. Het doel is nieuwe technieken te ontwikkelen om schadelijke, verboden producten uit het kunststofafval te verwijderen en het daarna te recyclen. Dat moet leiden tot een economisch valabel businessmodel dat rekening houdt met de hele waardenketen. Om de technische, wetgevende of maatschappelijke uitdagingen die kunststofverwerkers ervaren in kaart te brengen, lanceerde de OVAM eind 2022 een online bevraging. Op basis van de resultaten zullen we het CREAToR-proces verder ontwikkelen, een beleidsbrief aan de Europese Commissie opstellen en het beleid bijstellen.

Ecodesign Awards voor studenten 2022

Op 6 oktober reikte de OVAM in samenwerking met Design Museum Gent de [Ecodesign Awards](#) uit. Wannes Van Laerhoven won in de categorie Problem Solving met Eco Tire Solutions. Hij ontwikkelde een manier om banden te recyclen tot materiaal om luchtledige banden te maken met een 3D-printer. Loore Nelen haalde de eerste plaats in de categorie Everyday Life met REDOSE, een herbruikbaar en milieuvriendelijk toestel om medicatie toe te dienen. Het is specifiek gericht op anesthesisten om de narcose van patiënten in te leiden. Door de naald, spuit en flacon te combineren in één toestel is er de helft minder afval. Beide winnaars ontvingen een Fairphone met interessante contacten voor startende ondernemers.

Circular Ambassador Program

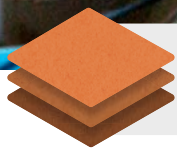
In het najaar van 2022 liep de eerste editie van het Circular Ambassador Program van Vlaanderen Circulair in samenwerking met The Argonauts & Möbius en de steun van LIFE. Tijdens dit zevendaags interactief opleidingstraject kregen vijftig deelnemers kennis en vaardigheden aangereikt om binnen hun organisatie of omgeving anderen te inspireren en met circulaire economie aan de slag te gaan. Op het programma stonden onder meer product- en servicedesign, circulaire businessmodellen en tools om die kennis op een impactvolle manier over te brengen op anderen. Tijdens het slotevent in december vertelden de deelnemers aan een breed publiek over de cases waar ze als team aan werkten en pitchten ze de oplossingen die ze daarvoor bedachten. Ondertussen loopt een volgende editie, die ook deelnemers uit Brussel en Wallonië verwelkomt.

Circulair Werk(t) verder

In 2020 lanceerden Vlaanderen Circulair, ESF Vlaanderen en het Departement Werk & Sociale Economie het project Circulair Werk(t). Verspreid over Vlaanderen kregen twaalf circulaire hubs ondersteuning om ondernemers, sociale-economiebedrijven en het stadsbestuur samen te brengen en circulair ondernemerschap aan te zwengelen. De hubs zelf vinden elkaar in een overkoepelend lerend netwerk, ondersteund door de Koning Boudewijnstichting. Van daar is het een kleine stap naar de werking van Vlaanderen Circulair, zodat praktische inzichten ook tot bij beleidsmakers en kennisinstellingen raken.

De Circulair Werk(t)-formule leverde de voorbije jaren al verschillende mooie resultaten op. Van de [circulaire zalmkroket](#) in Brugge en [Repair zkt Hub](#) in het Hageland tot Hasseltse [babykleding die meegroeit](#). Bovendien biedt het systeem van hubs de flexibiliteit om in te spelen op de toestand van de lokale circulaire economie, om te sensibiliseren of om een bestaand ecosysteem verder ontwikkelen. Daarom werd al in de loop van 2022 besloten om Circulair Werk(t) met een jaar te verlengen. Zo lopen de dynamiek en het enthousiasme van het project naadloos over in 2023.

→ [Bekijk alle hubs en hun succesverhalen op de website van Circulair Werk\(t\).](#)

GEZONDE GROND

Voorwoord Ann Cuyckens

Ann Cuyckens, afdelingshoofd Bodembeheer: “We hebben in 2022 veel werk verzet. Met **1038,36 ha** hebben we meer gronden dan ooit tevoren onderzocht of gesaneerd en daarnaast nog **34** oude stortplaatsen geïdentificeerd die bebost kunnen worden. Het thema dat in 2022 overheerste, was PFAS, chemische stoffen die in te hoge concentraties gezondheidsrisico's veroorzaken. Daarvoor werkten we onder meer een nieuw normeringskader voor bodemsanering en grondverzet uit en ontwikkelden we een aanpak voor de regio Zwijndrecht, samen met lokale actoren. Op meer dan **600** brandweerlocaties startten we met een bodemonderzoek of ronden we er een af. En we maakten veel vooruitgang in de ontsluiting van PFAS-analyseresultaten via de Databank Ondergrond Vlaanderen.”

“Meer rechtszekerheid rond de PFAS-problematiek bieden en eenvoudige en duidelijke procedures en kennisdeling in het algemeen, dat waren onze belangrijkste doelen. Denk daarbij aan de uitbouw van een kennishub rond zeer zorgwekkende stoffen op Vlaams niveau en internationaal via het ENSOr (V4)-congres. Veel van wat we doen rond de bodemproblematiek is echt pionierswerk. We moeten daarbij zoeken naar nieuwe evenwichten. Daarom hebben we in 2022 sterk ingezet op samenwerking en kennisdeling. Dat zullen we doortrekken in 2023.”

PFAS

In 2022 stond de PFAS-problematiek in het middelpunt van de belangstelling. Dat creëerde een sterk maatschappelijk draagvlak, dat de OVAM aangreep om de bestaande inspanningen en samenwerkingsverbanden rond PFAS en andere zorgwekkende stoffen een extra impuls te geven.

Wat na de Parlementaire Onderzoekscommissie?

Eind vorig jaar startte de OVAM met een gestructureerde herevaluatie van het Bodemdecreet op basis van adviezen van de Parlementaire Onderzoekscommissie PFAS/PFOS. Een panel van interne en externe experts zal aanbevelingen doen over hoe we het decreet toekomstgericht kunnen ontwikkelen met betere, eenvoudigere en snellere procedures. Dat moet gebeuren tegen 2024, zodat we de adviezen kunnen inzetten tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. Het is onze ambitie om tijdens het voorzitterschap de fundamenteën te leggen voor een Europese bodemregelgeving.

Samen met andere beleidsinstanties bekijken we ook hoe we lucht-, water- en bodemverontreiniging als één geheel kunnen aanpakken. Op korte termijn heeft de PFAS-crisis al gezorgd voor een intensievere samenwerking tussen verschillende agentschappen en departementen, met een kennis- en communicatiewerkgroep onder het voorzitterschap van opdrachthouder Karl Vrancken. We werken nu aan een actieplan Zorgwekkende stoffen, waar we die samenwerking verderzetten.

Waarom werkte de OVAM mee?

Ook in 2022 verleende de OVAM haar medewerking aan de [werkgroepen en rapporten van Karl Vrancken](#), opdrachthouder voor de coördinatie van de aanpak van de PFAS-problematiek in Vlaanderen tot eind 2022.

Inventarisatie van risicolocaties voor PFAS

De inventarisatie-oefening waar de OVAM in samenwerking met de Vlaamse lokale besturen in 2021 aan begon, leverde in totaal **826** brandweerlocaties op waar mogelijk fluorhoudend schuim gebruikt werd. Daar startte de OVAM met verkennende bodemonderzoeken. Daarnaast inventariseerden we meer dan **4000** locaties waar PFAS in het productieproces gebruikt is en waarvoor we nog een verdere aanpak uitwerken.

Dataontsluiting via de PFAS-verkenner

De inventaris van de brandweer(oefen)terreinen en -incidenten kunt u raadplegen in de [PFAS-verkenner](#) die Databank Ondergrond Vlaanderen in maart 2022 lanceerde. Daarin staat per locatie vermeld of er een verkennend bodemonderzoek beschikbaar is en of de locatie gemarkeerd is als 'niet-PFAS-verdacht'. Een aparte data laag ontsluit alle bodemonderzoeken sinds 2019 waarin de bodem en het grondwater gecontroleerd zijn op PFAS.

Onderzoeksprotocol

Op 4 april 2022 publiceerde de OVAM het herziene '[Onderzoeksprotocol verkennend bodemonderzoek naar PFAS-verontreiniging door fluorhoudend blusschuim en t.h.v. PFAS-verdachte risicolocaties](#)'. Daarin staan de voorschriften voor onderzoek, bemonstering en analyse en het bijbehorende beoordelingskader voor een verkennend bodemonderzoek. Dit protocol trad in werking op 19 april 2022.

Op 9 mei 2022 publiceerde de OVAM de '[Code van Goede Praktijk: aanvullende richtlijnen BBO voor bodemverontreiniging met PFAS](#)'. Die werd van kracht op 15 mei 2022.

Normeringskader

Op 4 april 2022 publiceerde de OVAM de '[Richtlijn PFAS-onderzoek](#)', geactualiseerd op basis van het handelingskader dat de opdrachthouder voorstelde in zijn tweede rapport. In de herziene richtlijn staan ook de meer recente inzichten rond risicoactiviteiten, staalname en analyse. Sinds 19 april 2022 is de aangepaste richtlijn '[Toetsingswaarden voor PFOS en PFOA in bodem en voor PFAS in grondwater](#)' in werking.

Europees partnerschap PARC

PARC is het nieuwe Europese partnerschap voor de risicobeoordeling van PFAS en andere hormoonverstorende stoffen, gestart in 2022. Een tweehonderdtal nationale en Europese agentschappen voor gezondheid en veiligheid en onderzoeksorganisaties werken er samen om onderzoek te bevorderen, kennis te delen en de beoordeling van chemische risico's te verbeteren. Zo dragen ze bij aan een gefundeerde EU-strategie voor duurzame chemische stoffen en helpen ze het pad naar *zero pollution* te effenen. Het partnerschap bouwt voort op het Europese programma over humane biomonitoring dat ten einde loopt, maar kijkt ook naar milieurisico's.

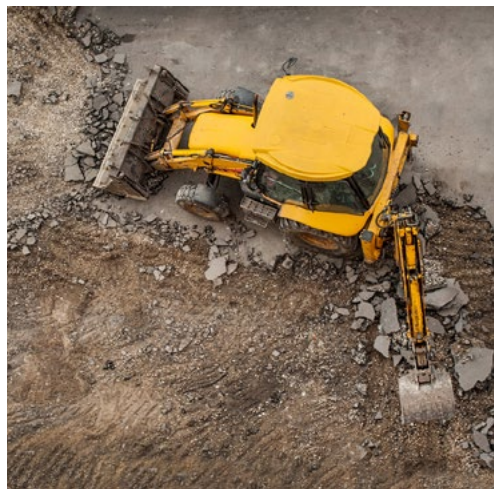
Dossier 3M Zwijndrecht

Op de terreinen rond de fabriek van 3M in Zwijndrecht zijn in het verleden al onderzoeken uitgevoerd. Sinds 2010 loopt er een bodemsanering op het fabrieksterrein. In het licht van de nieuwe inzichten over PFAS werd aan 3M opgelegd om de verontreiniging opnieuw te onderzoeken op risico's voor de natuur en de volksgezondheid en op het gevaar voor verdere verspreiding. Het woon- en landbouwgebied dat het dichtst bij de 3M-site ligt, kreeg daarbij prioriteit. 3M liet in 2022 een onderzoek uitvoeren in de prioritaire zones, met als resultaat een eerste nieuw rapport van beschrijvend bodemonderzoek en een bodemsaneringsproject. De OVAM keurde dit bodemsaneringsproject goed in najaar 2022.

Op basis van adviesvragen en een openbaar onderzoek konden de betrokken partijen, zoals de administraties en de eigenaars en gebruikers van de betrokken gronden, hun opmerkingen over het project doorgeven. Dat leidde onder meer tot extra voorwaarden voor stofbeheersing en de beperking van verkeershinder, waarmee 3M als saneringsplichtige rekening moet houden bij de uitvoering van de bodemsaneringswerken. Daarmee is een eerste stap gezet in de aanpak van de omgeving van de 3M-terreinen.

Vorzorgsmaatregelen De Naeyer Willebroek

Papierfabriek Louis De Naeyer in Willebroek gebruikte vermoedelijk PFAS bij de productie van verpakkingspapier. We vermoeden dat er tijdens het productieproces PFAS in de bodem terecht kwam, onder andere via de lozing van afvalwater. Een mogelijke andere bron was het gebruik van PFAS-houdend blusschuim. Het afvalwater werd afgeleid naar de Fabrieksloop en de Zwarte Beek, die in de richting van de Rupel stromen. De verontreiniging bleef dus niet beperkt tot het fabrieksterrein. Daarom startten we in verschillende woonzones een bodemonderzoek op. We vroegen ook aan de waterloopbeheerders om een onderzoek van de rivierbodem uit te voeren.

Een deel van het vroegere fabrieksterrein was in de zomer van 2021 een woonzone in volle ontwikkeling. Na het begin van het siteonderzoek medio 2021 en de evaluatie van de eerste resultaten startte de OVAM begin 2022 met voorzorgsmaatregelen. Daarbij werd in alle bewoonde zones, **11 hectare** in totaal, de bodem tot op **70 cm** afgegraven en **50 000 ton** verontreinigde grond voor verwerking afgevoerd. Alle particuliere percelen kregen daarna een schone leeflaag. Tijdens de graafwerken namen we putbodemstalen van elk perceel. De resultaten deelden we mee aan de bewoners. Zij zullen ook een bodemattest krijgen zodra het rapport over de voorzorgsmaatregelen helemaal rond is.

In de loop van het proces speelde communicatie een grote rol. We schakelden een bodemsaneringsdeskundige in om ons daarbij te ondersteunen, en op initiatief van de gemeente is er ook een ombudsman aangesteld. De bewoners konden de planning opvolgen via onze website en nieuwsbrieven. Daarnaast overlegden we tweewekelijks met de gemeente, vertegenwoordigers van de bewoners en opdrachthouder Karl Vrancken.

Emerging contaminants

Door de PFAS-crisis staan nieuwe, zorgwekkende stoffen nu extra in de kijker. Maar de OVAM werkt al langer aan het verzamelen en delen van kennis en procedures rond zulke *emerging contaminants*, zowel op lokaal als op internationaal niveau. Zo werkten we mee aan het internationale [PREMISS-project](#) voor de creatie van een prioriteringsmodel voor opkomende stoffen in de bodem. Dat model werd in 2022 gepresenteerd. In het afgelopen jaar organiseerden we ook het vierde internationale ENSOR-congres online, met als thema '[PFAS, meer dan een technisch verhaal](#)'. In opvolging van het eerste ENSOR-congres richtte de OVAM in 2019 EmConSoil op, als netwerk om stakeholders uit verschillende landen en sectoren samen te brengen. In 2022 organiseerden we vanuit EmConSoil opnieuw een gratis reeks [webinars over PFAS-bodemverontreiniging](#).

Bodemzorg

De OVAM werkt stapsgewijs aan een beleid rond bodemzorg. Die aanpak bouwt verder op de aanpak en de sanering van historische en nieuwe bodemverontreiniging. Het bodemzorgbeleid draagt bij aan een antwoord op de brede maatschappelijke uitdagingen, zoals de klimaatverandering, waarin een schone, gezonde en levende bodem een centrale en cruciale rol speelt.

→ Lees meer over bodemzorg in de [OVAM.link van september](#).

Samenwerken staat centraal

Bodemzorg is het werk van vele handen. Daarom startten we in 2022 met onze collega's een bodemzorgbeweging op die gericht is op onze doelgroepen. We bereidden de 'bodemzorgwijnkaart' voor, dat is een lijst van aangepaste bodemzorginstrumenten voor de concrete uitvoering van bodemdossiers. Op Europees vlak verkenden we via innovatieve pistes een aanpak voor regeneratieve bodemzorg in Living Labs. Ook hier staat samenwerking tussen kennis, praktijk en beleid voorop.

Samen met onze partners werkten we onder meer aan kennisopbouw rond natuurgebaseerde oplossingen voor het beheer van bodemverontreiniging. We stelden onder andere een [handleiding](#) op en organiseerden een interactieve [workshop](#). Met de Port of Antwerp-Bruges startten we de verkenning van een gebiedsgerichte aanpak van grondverzet en grondwaterbeheer. In cocreatie met onze collega-beleidsmakers van het programma [Grond+zaken](#) organiseerden we in Leuven het allereerste Bodemforum, waar beleid, kennis en praktijk elkaar ontmoetten en inspireerden.

Bodemleven en bodemzorgers in de spots

Met de [Bodemschep](#), een tweemaandelijks award vanuit het programma Grond+zaken, belonen we gepassioneerde bodemzorgers met een welverdiend bloemetje. In 2022 waren VELT vzw, Jeroen Watté van Wervel vzw, VLACO vzw, Louis De Jaeger, Frank Anrijs van Yggdrasil en Soilmates de laureaten. Op de [website](#) kunt u nog steeds uw favoriete bodemzorger nomineren.

Onderbroekenchallenge

Onze bodem is een levend en complex ecosysteem dat enorm belangrijk is voor onze omgeving en onze gezondheid. Om het bodemleven op een ludieke manier onder de aandacht te brengen, pasten we de 'Soil Your Undies'-methode toe. **33** OVAM-medewerkers begroeven een oude katoenen onderbroek in hun achtertuin. Twee maanden later diepten ze het ondergoed weer op om na te gaan hoeveel er nog van overbleef. Want hoe gezonder de bodem, hoe meer leven erin zit en hoe meer honger al die bodemdiertjes hebben. De verschillen bleken erg groot te zijn. Van sommige onderbroeken bleef enkel het elastiek over, andere waren vrijwel onaangeroerd.

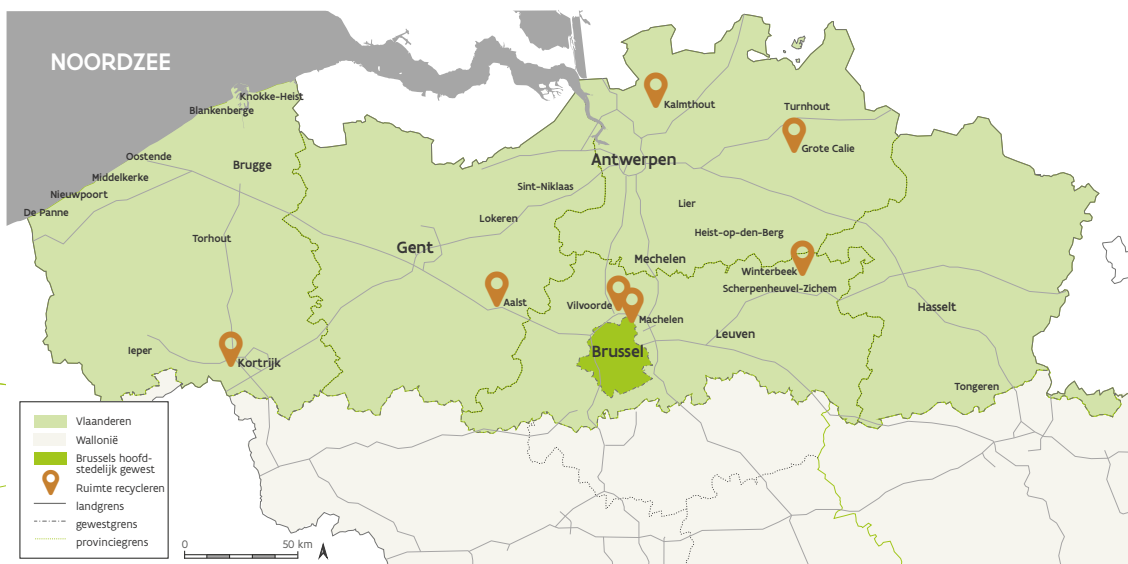
Promaz: stookoliefonds voor bodemsanering

Burgers of bedrijven die te maken krijgen met bodemverontreiniging door een stookolietank kunnen zich sinds 2022 wenden tot Promaz. Het fonds komt tussen in de kosten van de bodemsanering of voert die zelf uit als de aanvrager daarvoor kiest. Ook eerder uitgevoerde saneringen komen in aanmerking voor terugbetaling. Wie een verontreiniging opmerkt, meldt dat best onmiddellijk aan de verzekeringmakelaar en de milieudienst van de gemeente en via www.promaz.be. De drie partijen wisselen dan onderling informatie uit om de snelst mogelijke procedure op te starten. Nog tot 28 februari 2025 ontvangt het stookoliefonds aanvragen voor een financiële tegemoetkoming. Voor de periode daarna ontwikkelt Promaz een verzekeringssysteem.

→ Lees meer over Promaz in de [OVAM.link van juni 2022](#).

RUIMTE RECYCLEREN

Stoopsfabriek in Kortrijk

De beschermde Stoopsfabriek werd een tiental jaar geleden heringericht met **42** lofts en **3** kantoren. In de vorige eeuw vonden onder meer een spinnerij en een groothandel in scheikundige producten er hun thuis. Als gevolg van die industriële activiteiten waren de bodem en het grondwater zwaar verontreinigd met minerale olie, benzeen, toluen, ethylbenzeen en xyleen (BTEX), en vluchtige, organische chloorkoolwaterstoffen (VOC's). De OVAM startte in 2020 met de ontgravingswerken, rekening houdend met het beschermde statuut. Twee jaar later is **650 ton** grachtenslib uitgegraven, afgevoerd en verwerkt; 16 000 ton verontreinigde grond ontgraven, afgevoerd en verwerkt; en **39 000 m³** grondwater onttrokken en op de site gereinigd.

Oude garage in Aalst

Waar vroeger een [oude, verontreinigde garage](#) stond, staat binnenkort een nieuwe Van Eyck Sport-fietsenwinkel. Deskundigen groeven de bodem af tot **4 meter** diep. In totaal werd zo'n **1800 ton** grond afgevoerd en thermisch gereinigd. De experts pompen ook het grondwater op, om het vervolgens te zuiveren en te lozen. De nieuwe eigenaar kon een beroep doen op [Tersana](#), het bodemsaneringsfonds voor de garage-, carrosserie- en landbouwmachinesector dat zorgde voor financiële en praktische ontzorging.

Inktfabriek in Vilvoorde

In oktober 2021 ging de OVAM van start met sloopwerken op het terrein van de voormalige inktfabriek. Dat is een zogenaamd *blackfield*, een terrein waar de verontreiniging zo ernstig is dat ze niet gebruikt kan worden zonder tussenkomst van de overheid. Alle asbesttoepassingen werden verwijderd. Ook de nodige staalnames en een stabiliteitsanalyse vonden plaats ter voorbereiding van de bodemsanering. Het terrein is eigendom van de OVAM en zal duurzaam herontwikkeld worden.

Wasmachinefabriek in Machelen

Op de plaats van de voormalige GISO-school was tussen 1945 en 1970 een wasmachinefabriek gevestigd. Door het gebruik van verf en een spuitcabine raakte de bodem verontreinigd met chloorhoudende componenten. Omdat die stoffen zich in het bodemwater kunnen verspreiden, vormen ze een ernstige bedreiging voor de volksgezondheid. De OVAM startte in oktober 2022 met de saneringswerken. Dat terrein wordt een groene, open woonbuurt met behoud van de architecturaal waardevolle gebouwen.

Gasfabriek in Kalmthout

De activiteiten van de gasfabriek in Kalmthout veroorzaakten een bodem- en grondwaterverontreiniging met minerale olie, BTEX, polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) en cyaniden. Een aannemer startte in opdracht van de OVAM in september 2022 met de saneringswerken. Ze groeven de bodem af tot **2 meter** diep en hebben ongeveer **3200 ton** verontreinigde grond afgevoerd en verwerkt. Nadien bouwt de gemeente Kalmthout er het nieuwe gemeentehuis en een nieuwe parking.

Natuurgebaseerde saneringstechnieken voor waterlopen en bodem

Natuurgebaseerde saneringstechnieken inzetten blijkt een goede aanvulling op de vaak dure en conventionele saneringstechnieken. De OVAM onderzoekt deze technieken samen met enkele partners in de projecten NARMENA en RESANAT.

NARMENA: natuurgebaseerde saneringswerken aan de Grote Calie en Winterbeek

Een voormalige leerlooierij in Oud-Turnhout veroorzaakte chroomverontreiniging in de Grote Calie. De OVAM pakt die verontreiniging aan met natuurgebaseerde saneringstechnieken, die kaderen in het LIFE-project [NARMENA](#). De werken aan het artificieel drasland startten in het najaar van 2022, maar werden tijdelijk opgeschort door de hoge waterstanden tijdens de winter. De projectpartners hervatten de werken pas in augustus 2023 omdat ze rekening moeten houden met het broedseizoen. Het gebied ligt immers naast een Natura2000-gebied.

Ook in een ander NARMENA-projectgebied, het mondingsgebied van de Winterbeek in natuurgebied de Kloosterbeemden, vonden werken plaats. De Winterbeek werd jarenlang verontreinigd door lozingen. Dat zorgde voor zouten, cadmium en radium in het water. Het grootste deel van de werken in de Kloosterbeemden is klaar. Nu start de aannemer met de klassieke waterbodemsanering van de Winterbeek, in Zichem 'Hulpe' genaamd. Zodra die sanering is afgerond, zal er nog een bres in de Demer worden aangelegd met een helofytenfilter. De projectpartners verwachten dat de sanering in het najaar van 2023 helemaal voltooid zal zijn.

RESANAT-project afgerond

Sinds 2019 testte het Europese Interreg-project [RESANAT](#), een Vlaams-Nederlands consortium onder leiding van de OVAM, natuurgebaseerde saneringstechnieken uit. Eind 2022 werd het project afgerond, met verrassende resultaten. In Gent werden reactieve matten in het kanaal De Lieve geplaatst, die de instroom van verontreinigd grondwater in het oppervlaktewater tegenhouden. De kwaliteit van het oppervlaktewater verbeterde aanzienlijk. In 's Gravenmoer in Nederland onderzochten we hoe via biostimulatie de restverontreiniging kan aangepakt worden. Op de Carcoke-site in Zeebrugge werd gebruikgemaakt van fyto-remediatie. Planten en hun micro-organismen kunnen er verontreinigde stoffen uit de bodem halen, en ook voor sediment is dit een geschikte techniek.

De OVAM brengt stortplaatsen in kaart voor verduurzaming

In augustus 2022 publiceerde de OVAM een kaart waarop alle gekende Vlaamse stortplaatsen te zien zijn. Ruimte is schaars, dus hergebruik van voormalige stortplaatsen kan heel waardevol zijn. Vaak gaat het om oude, kleinschalige stortplaatsen die niet onmiddellijk zichtbaar zijn in het landschap. De grondige inventarisatie was dus een cruciale eerste stap in de aanpak voor een duurzaam voorraadbeheer van stortplaatsen.

→ Meer info vindt u in de [OVAM.link van december 2022](#).

Het NWE-REGENERATIS-project hergebruikt metalen uit de bodem

NWE-REGENERATIS is de naam van een Interreg-project waarin de partners onderzoeken hoe terreinen van de metaalverwerkende industrie opnieuw waarde kunnen krijgen. De oude industriële activiteiten gingen gepaard met grote hoeveelheden afval die in of op de bodem terecht kwamen. Recente metaalafvalstromen worden behandeld en gerecycleerd, maar de oude afvalstoffen zijn duur om te verwijderen. Het project – dat werd opgestart in 2019 – wil grote volumes grondstoffen zoals metalen, materialen en land terugwinnen. Dat gebeurt aan de hand van innovatieve prospectiemethoden om de bodem te analyseren. Op 2 en 3 februari 2022 organiseerde NWE-REGENERATIS een evenement om zijn voorlopige resultaten te presenteren.

→ In dit [nieuwsbericht](#) kunt u meer lezen over het project.

ONZE PRESTATIES

Opvolging van het bodem- en afvalbeheer

156

oriënterende en beschrijvende
bodemonderzoeken (obbo)

3048

oriënterende bodemonderzoeken

207

bodemsaneringsprojecten

154

adviesvragen voor grondstofverklaringen

322 714

afgeleverde bodemattesten

375

beschrijvende bodemonderzoeken

707

adviesvragen voor milieuvergunningen

1564

afgeleverde beslissingen m.b.t. kennisgeving voor grens-
overschrijdend transport van afvalstoffen

De OVAM is de overheidsinstantie die bevoegd is voor een aantal onderdelen van het bodem-, afval- en materialenbeheer. In die hoedanigheid leverden we **322 714** bodemattesten af, gaven we advies over **707** milieuvergunningen, en beoordeelden we **3048** oriënterende en **375** beschrijvende bodemonderzoeken.

Cijfers klantenbeheer

37%

oproepen van bedrijven

22%

oproepen van particulieren

35%

oproepen van notarissen
en makelaars

6%

oproepen van lokale besturen

8127 (-5%)

vragen via bodem@ovam.be

2824 (+4%)

vragen via info@ovam.be

Met vragen over bodem, asbest, afval- en materialenbeheer en algemene diensten kunt u terecht op onze dienst Klantenbeheer.

Voor veel gebruikte mailboxen werden contactformulieren ontwikkeld waarin FAQ werden geïntegreerd. Op die wijze bleef het aantal mailvragen op hetzelfde niveau van 2021 en nam zelfs het aantal telefoons af tot het niveau van 2020.

De bodemvragen worden vooral gesteld door de notaris en vastgoedmakelaar en hebben betrekking op het bodemattest en de verplichtingen bij overdracht.

Asbestvragen zijn afkomstig van de landbouwer en gaan over mogelijke subsidies. In het najaar pikte het team tevens de asbestvragen op naar aanleiding van de nieuwe asbestverplichtingen bij overdracht. Deze waren afkomstig van de burger en de notaris. Ook kwamen er vragen toe van de asbestinventarisdeskundigen over hoe ze een erkenning kunnen bekomen.

Het team handelt meer dan **80 %** van de inkomende telefoons volledig binnen het team af. Voor sommige doelgroepen zoals de notaris en vastgoedmakelaar is dat zelfs meer dan **90 %**.

Internationale werking

Vlaanderen is een kleine regio, maar onze expertise en innovatie reikt tot ver over de grenzen. Het afgelopen jaar gaf de Europese Commissie ons daarvoor een eervolle vermelding en mochten we een hooggeplaatste Amerikaanse delegatie op studiereis ontvangen. De OVAM hecht veel belang aan de internationale uitwisseling van ervaring en kennis. Door de lancering van onze Engelstalige website kunnen buitenlandse partners ons nog vlotter bereiken.

Europese Commissie erkent Vlaanderen als circulair voortrekker

In de tweejaarlijkse *Environmental Implementation Review* (EIR) van de Europese Commissie stond België in 2022 op een mooie tweede plaats voor circulaire economie. Die score is gebaseerd op ons percentage circulair materiaalgebruik in 2020.

De Commissie liet zich ook lovend uit over enkele Vlaamse projecten en beleidsinitiatieven waar de OVAM nauw bij betrokken is, onder meer over het [uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval](#), over de actieplannen rond [voedselverlies](#), [kunststoffen](#) en de bouwsector en over het LIFE-project [Cmartlife](#). Onze aanpak om al vroeg in te zetten op preventie, hergebruik en publiek-private samenwerking, zoals in [Vlaanderen Circulair](#), werpt dus vruchten af.

→ Lees meer in de [OVAM.link van december](#).

EVOA en het internationaal verdrag kunststoffen

De Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA) is een omzetting van een internationaal VN-verdrag, de Bazel Conventie, en legt de regels op waarbinnen afval over de landsgrenzen heen vervoerd en verwerkt mag worden. De Europese verordening is op sommige vlakken strenger dan de Bazel Conventie. Ze moet ervoor zorgen dat ons afval op een verantwoorde manier verwerkt wordt in de landen die het ontvangen en dat dat geen milieuhinder of gezondheidsproblemen veroorzaakt.

De Europese Commissie deed in 2021 een voorstel om de EVOA ingrijpend te herzien en te verstrengen. In de Raad van de Europese Unie werken de ministers van Leefmilieu nu aan hun gezamenlijk standpunt. De OVAM formuleert de Belgische positie voor die onderhandelingen op basis van de inbreng van de gewesten. Belangrijke elementen daarin zijn de strijd tegen de illegale handel in afval, garanties voor een milieuverantwoorde verwerking, en vlottere procedures en digitalisering om de circulaire economie in Europa te bevorderen.

In 2022 werden **307 337** grensoverschrijdende transportmeldingen geregistreerd. **25 725** zijn door bedrijven in het EVOA-webloket ingegeven, **281 612** kwamen per mail/fax binnen. Het gaat om meldingen van vertrek, annuleringen, ontvangst en verwerking.

Internationaal verdrag plasticvervuiling

Tijdens de milieuconferentie in Kenia in het voorjaar van 2022 beslisten de lidstaten van de Verenigde Naties om tegen eind 2024 een internationaal bindend verdrag tegen plasticvervuiling af te werken. Er bestaat momenteel geen internationale verdragsregeling gericht op de hele levenscyclus van het plastic. Als het tot een verdrag komt, zal dat een historisch belangrijk moment zijn. Dit verdrag zal dan implementatie vereisen, onder meer via nationale actieplannen.

Daarover lopen nu onderhandelingen. De OVAM is rechtstreeks betrokken bij het proces om de Belgische prioriteiten en standpunten vast te leggen. Daarbij hechten we vooral belang aan preventie en aan het sluiten van zowel de binnenste als de buitenste cirkels van de kringloop.

Amerikaanse senatoren op bezoek

Eind juni 2022 bracht een delegatie van Amerikaanse Congresleden en hun vertegenwoordigers een bezoek aan Frankrijk en België. De reis werd mee georganiseerd door de Europese Commissie en had als doel om het Amerikaanse en het Europese beleid beter op elkaar af te stemmen, best practices uit te wisselen en contacten te leggen met Europese instellingen en belanghebbenden. Christof Delatter, toenmalig waarnemend administrateur-generaal van de OVAM, sprak met de delegatie over de regionale aanpak van een circulaire economie.

→ Lees meer in de [OVAM.link van september](#).

Bilaterale uitwisseling in Utrecht

De OVAM werkt al meer dan **25 jaar** nauw samen met de Nederlandse collega's van Rijkswaterstaat (RWS). De voorbije jaren sloten Vlaanderen Circulair en het Nederlandse ministerie voor Infrastructuur en Waterstaat (IenW) daarbij aan. Naar jaarlijkse traditie stuurden we op 18 november een delegatie naar Utrecht voor een dagvullende bilaterale uitwisseling rond onderwerpen als het Lokaal Materialenplan, de herzieningen van de Europese kaderrichtlijn over afval en verpakkingen, en het PFAS-dossier. De resultaten van die ambtelijke uitwisseling werden gebruikt om de politieke top tussen de Vlaamse en de Nederlandse regering in januari 2023 voor te bereiden.

Engelstalige website

In 2022 kreeg de OVAM-website een grondige opfrisbeurt. Tegelijkertijd lanceerden we een [Engelstalige website](#). Internationale collega's vinden er onder meer informatie over onze belangrijkste projecten en beleidsinstrumenten en de resultaten van onze eigen onderzoeken en die van partners zoals het Steunpunt Circulaire Economie. Daarnaast bevat de site beknopte informatie over onze organisatie en een contactformulier.

→ Lees meer in de [OVAM.link van juni](#).

Europese projectwerking

In 2022 was de OVAM een actieve partner in achttien Horizon-, LIFE- en Interreg-projecten die financiële steun van de Europese Unie krijgen. Er werden nieuwe projecten ingediend en opgestart rond zorgwekkende stoffen, Living Labs voor bodemzorg, circulaire steden en regio pilotage en textielrecyclage.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) bij de OVAM

Renovatie en inkanteling kantoor

Het kantoorgebouw van de OVAM in Mechelen zal voortaan als een Vlaams Administratief Centrum (VAC) fungeren. Dat gebeurt in het kader van de [inkanteling van het vastgoed](#) van de Vlaamse overheid. Het Facilitair Bedrijf neemt stelselmatig het beheer van alle gebouwen over en optimaliseert ze onder meer op het vlak van bezetting, energiegebruik, hybride werking en toegankelijkheid.

De inkanteling is de ideale gelegenheid om het OVAM-gebouw te renoveren, met bijzondere aandacht voor duurzaamheid. Tine Thielemans van Het Facilitair Bedrijf: "We hebben op voorhand grondig overlegd met Cofinimmo, eigenaar van het gebouw, en de OVAM om de visies op elkaar af te stemmen. Onze [GRO-duurzaamheidsmeter](#) is de leidraad bij de renovatie. We streven naar de score 'uitstekend'."

Cofinimmo liet eerst een haalbaarheidsstudie uitvoeren, gekoppeld aan de GRO. Donatienne De Wolf, projectmanager bij Cofinimmo: "Het scenario dat naar voren kwam, bestaat uit een energiebesparende renovatie van de buitenschil, de vernieuwing van de technieken en een volledige herinrichting van het gebouw, met zoveel mogelijk hergebruik van materialen."

Enkele van de belangrijkste ingrepen:

- het gebruik van circulaire [Carbstone](#)-bouwstenen
- nieuwe ventilatie met [adiabatische koeling](#) (op basis van verdamping)
- geothermie met [koude- en warmteopslag](#)
- zonnepanelen op het dak
- groendaken op nieuwe luifels
- nieuwe beglazing en zonnewering voor de gordijngelvels, met behoud van de profielen
- nieuwe isolatie voor de natuursteengevels, met hergebruik van de natuursteen

Hybride werken

Nu het kantoorgebouw opgenomen wordt in het netwerk van VAC's komen er voor alle ambtenaren van de Vlaamse overheid voorzieningen om te werken op een hybride manier en met flexdesks. Ook OVAM-medewerkers krijgen toegang tot de flexdesks in alle andere VAC's, zodat er altijd een kantoorplek beschikbaar is die ze makkelijk kunnen bereiken met het openbaar vervoer. "We hebben ondertussen het beheer van het gebouw en de hospitality al overgenomen", zegt Simon Baetens van Het Facilitair Bedrijf. "Als de werken in 2025 klaar zijn, zullen we hier ook catering voorzien en events coördineren als dat nodig is."

“Tijdens de renovatie verhuizen we niet naar een ander kantoorgebouw”, vertelt Astrid De Man van de OVAM. “Er is een goede interne communicatie over de planning van de werken. Daardoor kunnen de mensen die niet houden van een drukke omgeving tijdig beslissen om van thuis uit te werken op dagen met de meeste hinder. Dat is het voordeel van de hybride setting. We hebben wel afgesproken om zeker twee dagen per week naar kantoor te komen om het contact met de collega’s te onderhouden.”

Fairphone uittesten

In 2022 startte de OVAM een proefproject met de duurzame smartphones van Fairphone. “Duurzame IT-oplossingen zijn niet zo eenvoudig te vinden”, zegt Danny Wille, adjunct-directeur-generaal van de OVAM. “Je moet zeker zijn van de duurzaamheid, maar ook kwaliteit en compatibiliteit zijn essentieel. Daarom hebben we dit jaar als test een aantal Fairphones besteld voor een dertigtal gebruikers die we het komende jaar zullen opvolgen en bevragen. Als alles naar wens loopt, maken we van de Fairphone de nieuwe standaard voor onze medewerkers.”

Infografiek cijfers MVO

Vrouwelijke personeelsleden

Mannelijke personeelsleden

Vrouwen in leidinggevende functies

Werknemers met een handicap of chronische aandoening

Personeelsleden met een migratieachtergrond

Kilogram restafval per medewerker per jaar

Elektriciteitsverbruik

Rechtstreekse CO₂-uitstoot:

Digitale ontwikkelingen

In digitale tijden blijft de OVAM niet achter. De scope van MATIS wordt steeds groter. De digitalisering van identificatieformulieren voor afvaltransport binnen België komt op gang. Tot slot controleert de OVAM grondstofverklaringen via het nieuwe Digilab en kreeg de website van de OVAM een make-over.

Verdere uitbreiding MATIS

Intercommunales en inzamelaars van afval en materialen waren al sinds 2021 verplicht om hun resultaten digitaal te melden. In 2022 moesten ook afvalverwerkers aan de slag met het datamonitoringsysteem [MATIS](#). De afkorting staat voor materialeninformatiesysteem. Het centrale systeem zorgt ervoor dat de OVAM accuratere cijfers heeft. Voor gemeentes of intercommunales betekent het dan weer een afbouw van de administratieve last. De inzamel- en verwerkingsbedrijven krijgen ten slotte inzicht in hun eigen afvalproductie.

In 2022 voerden inzamelaars van huishoudelijke afvalstoffen **1 193 000** meldingen in. Voor verwerkers van afvalstoffen waren dat er **7 613 000**.

Digitalisering identificatieformulieren voor afvaltransport binnen België

Om afval te transporteren is het verplicht om identificatieformulieren in te vullen. Producenten doen dat voor eigen afval of vragen aan inzamelaars om dat te doen. Het formulier moet zowel ondertekend worden door de producent of inzamelaar én door een erkend verwerker. Het formulier is belangrijk voor de tracement van het afval. Tot nu toe konden bedrijven op vrijwillige basis de transportdocumenten digitaal afhandelen, indien de OVAM het digitale verwerkingsstelsel goedkeurde. In de praktijk verliep het meestal op papier.

Daar komt nu verandering in. Op vraag van de Vlaamse overheid komt er een versnelde digitalisering. In 2022 werd de digitalisering van de identificatieformulieren voorbereid.

Ontwikkeling Digilab voor het opvolgen van grondstofverklaringen

Als bedrijven een materiaal willen gebruiken of laten gebruiken als grondstof, dan moet dat materiaal voldoen aan de Europese of Vlaamse criteria. De Vlaamse criteria gelden voor de materialen waarvoor geen Europese criteria zijn opgesteld. De OVAM verleent of weigert de grondstofverklaring.

Sinds 1 oktober 2022 is het Digilab in voege en optimaliseert de OVAM het zelfanalyseproces van de grondstofverklaringen. De labo's analyseren de grondstof van bedrijven en leveren het monsternameverslag en het analyseverslag via het Digilab rechtstreeks aan de OVAM. Labo's koppelen via dat platform de resultaten aan de bijhorende grondstofverklaringen. Dossierbehandelaars van de OVAM kunnen er dan mee aan de slag. Deze digitalisering brengt heel wat voordelen met zich mee. Dit jaar volgt er nog verdere automatisering van de processen.

De OVAM lanceert nieuwe website

[De website van de OVAM](#) kreeg vorig jaar een make-over. In maart ging de nieuwe website online, maar aan de lancering ging een uitgebreid proces vooraf. De OVAM beschikt immers over veel informatie die ze graag deelt met partners, stakeholders en burgers. Het was dan ook een huzarenstuk om die informatie te selecteren, indien nodig te actualiseren en te transfereren.

De nieuwe website werd opgedeeld in vijf grote blokken:

- Dienstverlening
- Beleid en werking
- Webloket
- Nieuws
- Publicaties

Op die manier vinden bezoekers vlotter hun weg naar de informatie die ze zoeken.

ONZE JAARREKENING

Bekijk hier onze jaarrekening en ons organigram.

BEGROTING 2022 - OVAM

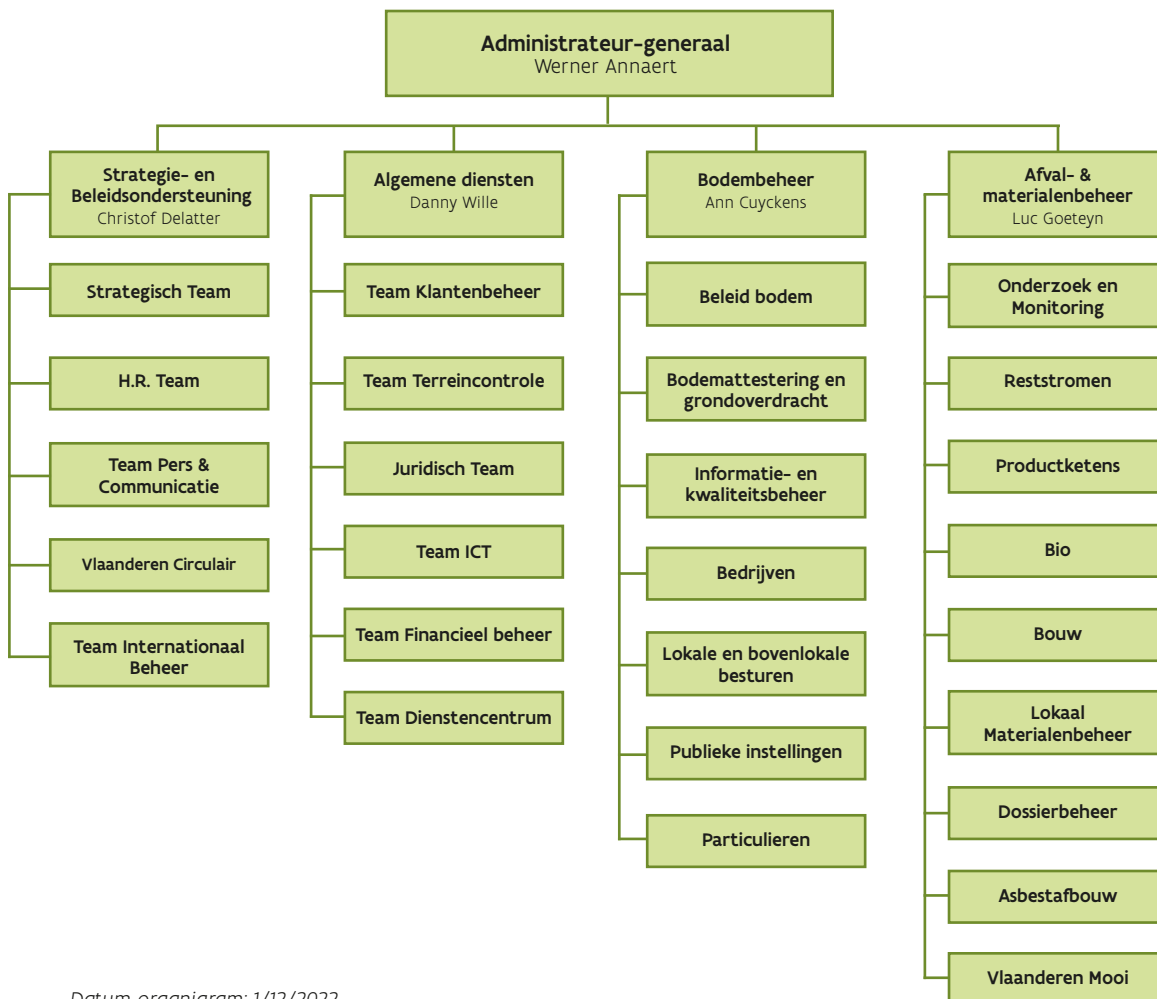

ONTVANGSTEN	
Overgedragen saldo en kredietverlening EU-instellingen	€ 3.821.275
Ontvangsten werking en toelagen: voor een onderbouwd bodembeleid	€ 18.565.520
Ontvangsten werking en toelagen: voor een onderbouwd afval- en materialenbeleid	€ 9.073.170
Ontvangsten interne stromen overdrachten uit het Minafonds	€ 38.658.080
Ontvangsten interne stromen overdrachten uit de departementele begroting	€ 26.219.208
Opname uit het Bodembeschermingsfonds	€ 27.913.070
Totaal	€ 124.250.323

UITGAVEN	
Over te dragen saldo en kredietverlening EU-instellingen	€ 5.135.458
Lonen	€ 33.093.273
Werkingsmiddelen	€ 6.102.739
Werking en toelagen:	
<ul style="list-style-type: none"> • Een onderbouwd bodembeleid: <ul style="list-style-type: none"> ▶ EU-Bodem ▶ Bodemkwaliteit garanderen via bodemsanering ▶ Bodemkwaliteit versterken via bodemzorg 	<ul style="list-style-type: none"> € 215.047 € 31.859.058 € 1.975.255
Werking en toelagen:	
<ul style="list-style-type: none"> • Een onderbouwd afval- en materialenbeleid <ul style="list-style-type: none"> ▶ EU – afval en materialen ▶ Transitieprioriteit Vlaanderen Circulair ▶ Internationale werking ▶ Asbestveilig Vlaanderen ▶ Dematerialiseren en sluiten van kringlopen ▶ OVAM digitaal ▶ Communicatiestrategie 2020-2025 ▶ Governance Vlaanderen Circulair ▶ Relancebudget – circulaire economie – asbest ▶ Relancebudget – materiaalstromen digitaliseren 	<ul style="list-style-type: none"> € 517.077 € 19.496 € 40.152 € 6.003.720 € 3.679.563 € 1.899.718 € 460.350 € 1.263.977 € 1.424.303 € 1.042.296
Spijzing van het Bodembeschermingsfonds	€ 29.518.841
Totaal	€ 124.250.323

BEHEER MINA-FONDS	
Overdrachten financiële fondsen bodemsaneringen	€ 3.517.533
Subsidies aan erkende kringloopcentra	€ 808.000
Subsidies aan lokale besturen (preventie, selectieve inzameling en installaties)	€ 9.912.278
Subsidies in het kader van circulaire economie	€ 1.021.615
Relance budget 4 - circulaire economie - asbest (lokale besturen)	€ 3.210.213
Totaal	€ 18.469.639

Organigram 2022

Datum organigram: 1/12/2022

Colofon

HOOFDREDACTEUR
Ine Wenmaekers

**CONCEPT, COPYWRITING
EN VORMGEVING**
Pantarein Publishing

FOTOGRAFIE
OVAM, Adobe Stock, Mooimakers

WETTELIJK DEPOTNUMMER
D/2023/5024/05

OVAM
Stationsstraat 110
2800 Mechelen
ovam.be